ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 30.1.2014 г.
COM(2014) 14 final /2

CORRIGENDUM
Annule et remplace le document COM(2014)14 du 22/01/2014.
Concerne la version bulgare.

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

За възраждане на европейската промишленост

{SWD(2014) 14 final}

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Европейският съюз се възстановява от най-дългата рецесия в историята си. През третото тримесечие на 2013 г. БВП на ЕС-28 нарасна с 0,2%. По-добрите показатели за очакванията и доверието на бизнеса показват, че структурните реформи, по-доброто макроикономическо управление и мерките във финансовия сектор са успели да стабилизират икономиката на ЕС. Предприетите стъпки са в правилната посока, но икономиката се възстановява с умерени темпове, като Комисията прогнозира, че през 2014 г. БВП за ЕС-28 ще нарасне с 1,4%, а безработицата през следващите две години ще бъде около 11%. Ето защо **най-важният приоритет за Комисията и за държавите от ЕС е да се насърчат икономическият растеж и конкурентоспособността, за да се постигне трайно възстановяване на икономиката и да се осъществят целите на стратегията „Европа 2020“.**

Кризата откри голямото значение на реалната икономика и на добре развитата промишленост. Ролята на промишления отрасъл в европейската икономика не се ограничава само до производството, а обхваща още редица сектори — доставки на суровини и енергия нагоре по веригата, както и услуги за стопанския сектор (например логистика), потребителски услуги (например сервизно обслужване на стоки за дълготрайна употреба) и туризъм надолу по веригата. Промишлените дейности са част от все по-мащабни и по-сложни вериги на стойността, които свързват водещи корпорации и малки или средни предприятия (МСП) от различни сектори и държави.

Икономическото значение на тези дейности е много по-голямо, отколкото може да се предположи от дела на производството в БВП. Промишлеността осъществява над 80% от износа на Европа и 80% от научните изследвания и иновациите с частно финансиране. Почти 25% от работните места в частния сектор са в сферата на промишлеността и често изискват висококвалифициран труд, като всяко ново работно място в производството допринася за създаването на 0,5—2 работни места в други сектори[1]. **Комисията счита, че стабилната промишлена основа ще бъде от ключово значение за икономическото възстановяване и конкурентоспособността на Европа.**

Като цяло промишлеността на ЕС доказа своята устойчивост в условията на икономическата криза. Тя е световен лидер по устойчивост и генерира излишък в

[1] Rueda-Cantuche, José M., Sousa, N., Andreoni, V. и Arto, I. „The Single Market as an engine for employment growth through the external trade“, („*Единният пазар като двигател за увеличаване на заетостта чрез външната търговия*“), Съвместен изследователски център, Институт за бъдещи технологични изследвания (IPTS), Севиля, 2012 г. В настоящото съобщение производство означава раздел B и подраздели 10—33 от класификацията NACE Rev. 2. Промишленост означава по-широк набор от дейности, включително в минното дело и добивната промишленост, както и дейностите в областта на енергетиката..

размер на 365 млрд. евро от търговия с произведени стоки (1 млрд. евро на ден),[2] най-вече от няколко високо- и среднотехнологични сектора: автомобилостроене, машиностроене, производство на оборудване, фармацевтични продукти, химикали, въздухоплаване, космическия сектор, творческите отрасли и висококачествени стоки в много други сектори, включително хранително-вкусовата промишленост.

Независимо от това последиците от кризата са тежки: след 2008 г. в производствения сектор бяха съкратени 3,5 млн. работни места, през последната година делът на производството в БВП се понижи от 15,4% на 15,1%[3], а производителността на ЕС продължава да се влошава в сравнение с производителността на конкурентите ни.

В два публикувани неотдавна доклада на Комисията[4] бяха посочени редица слабости, които възпрепятстват растежа. **Вътрешното търсене** остава слабо, като свива вътрешния пазар на европейските предприятия и ограничава търговията в рамките на ЕС след кризата. **Условията за работата на стопанския сектор** в ЕС като цяло се подобриха, но напредъкът остава неравномерен. Липсата на гъвкавост в административната и регулаторната среда, строгите ограничения на някои пазари на труда и ниската степен на интеграция на вътрешния пазар продължават да възпрепятстват потенциала за растеж на предприятията, особено на МСП. **Инвестициите в научни изследвания и иновации** са все така незначителни, което ограничава необходимото модернизиране на промишлената база и възпрепятства конкурентоспособността на ЕС. Предприятията в ЕС заплащат по-високи **цени за енергия** от почти всички наши водещи конкуренти[5] и изпитват затруднения при **достъпа до основни ресурси**, като суровини, квалифицирана работна ръка и капитал при достъпни условия.

В тази среда Комисията следва подход на интегрирана промишлена политика, описан в съобщенията за промишлената политика от 2010 и 2012 г.[6], и в рамките на европейския

[2] Прогноза въз основа на статистическите данни на Евростат в сферата на търговията. Тази стойност е свързана само с произведени продукти и поради това не включва търговските потоци на енергийни доставки и суровини, по отношение на които ЕС е с отрицателен търговски баланс.

[3] Трябва да се отбележи, че макар от 2007 г. насам делът на производството в БВП в някои държави (Словакия, Литва, Австрия, Германия и Нидерландия) да се е увеличил, в останалите държави е намалял.

[4] Доклад относно европейската конкурентоспособност за 2013 г. „Towards knowledge-driven Reindustrialisation“ („*Към реиндустриализация, основана на знанието*“) на адрес: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/competitiveness-analysis/european-competitiveness-report/files/eu-2013-eur-comp-rep_en.pdf и „Industrial Performance Scoreboard“ („*Доклад за сравнителния анализ на резултатите в областта на промишлеността*“) на адрес: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/monitoring-member-states/files/scoreboard-2013_en.pdf.

[5] Разликата в цените на електроенергията и природния газ с външните конкуренти се увеличава (с изключение на Япония).

[6] COM(2012) 582 окончателен, „По-силна европейска промишленост за растеж и възстановяване на икономиката“ от 10.10.2012 г. и COM(2010) 614 окончателен, „Интегрирана индустриална политика за ерата на глобализацията“ от 28.10.2010 г. През последните години няколко държави членки, сред които Франция, Испания, Германия и Обединеното кралство, също изготвиха промишлени политики или стратегии на национално и регионално равнище.

семестър изготви препоръки до държавите членки за увеличаване на растежа. **Пълното прилагане** на този подход на европейско и национално равнище е от решаващо значение, за да се гарантира конкурентоспособността на ЕС в бъдеще и да се увеличи потенциалът за растеж. За да бъдат ефективни, действията за осъществяване на тази политика трябва да бъдат добре координирани и съгласувани както на регионално равнище, така и на равнището на ЕС.

Като принос към дебата за промишлената политика в рамките на Европейския съвет **в настоящото съобщение се посочват основните приоритети на Комисията в областта на промишлената политика**. В съобщението се използват данни от годишния обзор на растежа, прави се преглед на вече предприетите действия и се предлага набор от нови действия за ускорено постигане на заложените приоритети. **Изтъква се все по-тясната обвързаност на политиката за развитието на промишления сектор с останалите политики на ЕС в съответствие със съобщението за промишлената политика от 2010 г. и се посочва защо този процес трябва да продължи. Подчертава се също колко е важно пълното и ефективно прилагане на промишлената политика в ЕС, като съобщението има за цел да улесни нейното прилагане.**

Основната роля за осъществяването на реформи за повишаване на конкурентоспособността се пада на държавите членки. Прилагането на нови инструменти, като партньорството за растеж, работни места и конкурентоспособност, може да бъде изключително полезно за по-ефективното осъществяване на тези реформи.[7]

2. ИНТЕГРИРАН И ЕДИНЕН ЕВРОПЕЙСКИ ПАЗАР: СЪЗДАВАНЕ НА ПРИВЛЕКАТЕЛНО МЯСТО ЗА ПРЕДПРИЯТИЯТА И ПРОИЗВОДСТВОТО

Вътрешният пазар продължава да бъде основата за икономическия успех на ЕС. В средата на 80-те години на 20-ти век единният пазар промени облика на европейската икономика. След кризата вътрешният пазар отново може да бъде важен фактор за съживяването на икономиката на ЕС и така да превърне ЕС в по-привлекателно място за производството на стоки и услуги.

Вътрешният пазар осигурява на предприятията в ЕС голям местен пазар, улеснява повишаването на производителността, като намалява разходите за влаганите ресурси, насърчава внедряването на по-ефективни стопански процеси и увеличава възвръщаемостта от иновациите. Остава обаче значителен потенциал за по-пълноценното му разгръщане и ако правилата на вътрешния пазар се опростят допълнително, това може да подобри икономическата ефективност. Разширяването на

[7] Тези взаимни споразумения между държавите членки могат да подпомогнат осъществяването на съответните аспекти на промишлената политика в съответствие с икономическите приоритети, набелязани в съвместния анализ на Европейския съвет относно икономическото положение в държавите членки и в еврозоната, въз основа на препоръките за отделните държави.

единния пазар може да ускори технологичните промени. Засиленото интегриране на предприятията в ЕС в регионалните и глобалните вериги на стойността е важна предпоставка за повишаване на производителността. Своевременното въвеждане на подходящи европейски стандарти ще ускори разпространението на иновациите. Реформите в ЕС в областта на правата на интелектуална собственост ще насърчат творчеството и иновациите. За да може обаче вътрешният пазар изцяло да разгърне потенциала си, е необходимо да се осигурят по-добро интегриране на инфраструктурата, по-добро прилагане и опростяване на разпоредбите относно стоките и услугите, предвидима и стабилна нормативна уредба, както и модерна и ефективна публична администрация.

2.1. Пълна интеграция на информационните, енергийните и транспортните мрежи

Вътрешният пазар не може да работи гладко без интегрирана инфраструктура. В Акта за единния пазар II се посочват четири действия за насърчаване на развитието на водния, въздушния и железопътния транспорт, както и инициатива за по-енергично прилагане и изпълнение на Третия енергиен пакет с цел да се либерализират и интегрират енергийните пазари в ЕС. В началото на 2013 г. Комисията предложи Четвъртия железопътен пакет, който улеснява железопътните оператори да навлязат и да извършват дейност на пазара на ЕС[8]. По отношение на морския транспорт през юли 2013 г. Комисията изготви планове, с които да опрости митническите формалности за корабите, да намали бюрокрацията и забавянията на пристанищата и да повиши конкурентоспособността на сектора. Освен това Комисията предприема активни стъпки за изпълнение на задълженията на държавите членки във връзка с инициативата за единно европейско небе[9]. **Понастоящем се наблюдава забавяне в приемането, пълното прилагане и/или изпълнението на тези инициативи**.

Развитието на вътрешния енергиен пазар изисква както пълното прилагане на законодателната уредба от всички държави членки, така и изграждането на интегрирани **енергийни мрежи,** като това следва да насърчи конкуренцията в рамките на вътрешния пазар и да намали енергийните разходи на европейските предприятия. Необходими са значителни инвестиции за модернизиране на енергийната

[8] Пакетът представлява сериозна стъпка за създаването на добре работещо единно европейско железопътно пространство, в което влакове и железопътни компоненти, отговарящи на единни стандарти, постепенно заменят голямото разнообразие в подвижния състав, а процедурите за разрешителни за железопътни превозни средства се рационализират. Съвместното предприятие Shift2Rail ще подпомогне този процес, като обедини публични и частни средства, за да се ускори разработването и внедряването на нови технологии и решения.

[9] В сектора на автомобилния превоз на товари е необходимо по-добро прилагане на разпоредбите за достъп до пазара, за да се постигне допълнително отваряне на пазара. Правилата за безопасност и техническите правила при автомобилния превоз на товари вече бяха хармонизирани, което създава условия за евентуално либерализиране на този сектор на равнището на ЕС.

инфраструктура в Европа, за да се свържат в едно цяло енергийните „острови“, да се създадат условия за енергийни потоци в рамките на вътрешния пазар и промишлеността на ЕС да може да се възползва от по-голяма сигурност на доставките и по-ниски цени[10].

Инфраструктурата на ЕС трябва да отговаря на социалните нужди и да създава условия за технологични промени. Навлизането на **екологично чисти превозни средства и плавателни съдове** е важно предизвикателство за промишлеността на ЕС, ако иска да остане конкурентоспособна. Разработването им зависи както от осигуряването на нови технологии, така и от изграждането на необходимата инфраструктура за техните ползватели. Приемането на предложената директива[11] за разгръщането на инфраструктура за алтернативни горива ще задължи държавите членки да изградят инфраструктура за алтернативни горива с определено минимално покритие, включително станции с електрически зарядни точки с общи стандарти.

Комисията призовава Съвета и Европейския парламент да приемат това предложение в началото на 2014 г.

Както бе посочено в заключенията на Европейския съвет през октомври 2013 г., цифровите продукти и услуги са изключително важен фактор за модернизирането на европейската промишленост. С оглед да се подпомогне развитието на необходимите комуникационни услуги, през септември 2013 г. Комисията предложи амбициозна програма за изграждане на единен телекомуникационен пазар, с която цели да насърчи инвестиции и стъпки за постепенно обединяване на нормативна уредба в ЕС, като същевременно се насърчава конкуренцията при предоставянето на широколентови услуги.

Освен развитието на инфраструктурата сближаването на **информационните и комуникационните технологии** с енергийните и логистичните мрежи създава нови възможности и предизвикателства за промишлеността. Предизвикателството е да се внедряват цифровизирани мрежи с необходимата степен на сигурност и устойчивост, за да се подпомогне дейността на предприятията. Въздействието на тези промени започва да се забелязва и те ще осигурят пазарни възможности по-специално за

[10] На 14 октомври 2013 г. Комисията прие списък с 248 ключови проекта за енергийна инфраструктура, които въз основа на новите насоки за трансевропейската енергийна инфраструктура (TEN-E) ще могат да се възползват от по-бързи и ефективни процедури за издаване на разрешителни и от по-добро регулаторно третиране. Освен това през декември 2013 г. Съветът и Европейският парламент се договориха за създаването на **Механизма за свързване на Европа** (МСЕ) — фонд със средства в размер на 33,2 млрд. евро за финансиране и привличане на инвестиции, с които да се подобрят транспортните, енергийните и цифровите мрежи в Европа. МСЕ ще допринесе за създаване на свързани помежду си мрежи в цяла Европа, които ще бъдат устойчиви от екологична гледна точка и ще демонстрират високи резултати. В рамките на МСЕ 5,85 млрд. евро са заделени за трансевропейската енергийна инфраструктура за периода 2014—2020 г., с което ще се допринесе за интегрирането на пазара и сигурността на доставките в енергийната система на ЕС.

[11] COM(2013) 18 final от 24.1.2013 г., „Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета за разгръщането на инфраструктура за алтернативни горива“.

ключови базови технологии. Внедряването на интелигентни мрежи също така изисква нормативна уредба, която да позволява постигането на целите, както и разработването на подходящи стандарти за оперативна съвместимост. ЕС, държавите членки, регионите и промишлеността трябва да изпълнят своите конкретни задачи за насърчаване на цифровизацията на бизнес процесите и за развитие на промишлените аспекти, свързани с програмата за развитие на цифровите технологии.

Космическите инфраструктури и съответните приложения за промишлеността и сектора на услугите притежават потенциал да повишат конкурентоспособността на промишления отрасъл, да генерират растеж и да създадат работни места. ЕС изпълнява значима роля в тази област, тъй като поради големите разходи за космически проекти е по-икономично държавите членки да обединят своите инвестиции и съвместно да извлекат полза от създадените по този начин възможности. В сътрудничество с държавите членки и специализирани организации и агенции (например Европейската космическа агенция и Европейската агенция за глобална навигационна спътникова система — ГНСС) Комисията ще завърши изграждането на космическата инфраструктура на своите водещи проекти „Галилео“ и „Коперник“ в рамките на следващата многогодишна финансова рамка за планиране. Комисията ще предложи разпоредби, с които да се създадат технологични и регулаторни условия за тяхното търговско използване.

Като приоритетен въпрос Комисията приканва Съвета и Парламента да приемат и изпълнят горепосочените мерки и законодателни актове относно информационните, енергийните, транспортните, космическите и комуникационните мрежи в ЕС в съответствие с направените от Комисията предложения.

Ако внедряването на тази инфраструктура се забави, това ще попречи на конкурентоспособността на ЕС в бъдеще. Тъй като настоящата икономическа конюнктура не благоприятства дългосрочни инвестиции, Комисията ще използва **облигации за проекти**, за да улесни финансирането на тези инфраструктурни проекти.

2.2. Отворен и интегриран вътрешен пазар на стоки и услуги

Комисията осигури нов стимул за интегрирането на пазара в ЕС чрез Актове за единния пазар I и II и призова съзаконодателите да приемат предложенията в тази област, по-специално относно инициативи като пакета от мерки за наблюдение на пазара и пакета от мерки за безопасност на продуктите.

Комисията продължава активно да насърчава изграждането на гладко функциониращ пазар на стоки. Прегледът на вътрешния пазар на промишлени продукти показа, че

този пазар изпълнява целта си[12]. Промишлеността се възползва от него и търговията на произведени стоки в рамките на ЕС с течение на годините се е увеличила.

С инициативата за единен пазар на екологични продукти се предвиждат редица действия, чрез които да се преодолеят проблемите пред свободното разпространение на тези продукти[13].При все това, ако държавите членки не предприемат допълнителни стъпки за прилагане на действащите разпоредби, предприятията ще продължат да поемат ненужно високи разходи и съществува опасност различията в разходите да се увеличат. Комисията ще гарантира, че хармонизирането се осъществява на практика и на първо място ще **насочи усилията си за прилагане и изпълнение на въведената законодателна уредба**, както и за улесняване на участието на МСП на вътрешния пазар.

В съобщението „Визия за вътрешния пазар на промишлени стоки“ се предлагат конкретни действия за по-пълно интегриране на вътрешния пазар чрез рационализиране на съществуващата нормативна уредба. Комисията ще разгледа възможността да изготви законодателно предложение за оптимизиране и хармонизиране на икономическите санкции от административен или граждански-процесуален характер, които се прилагат при неспазване на хармонизираното законодателство на Съюза, като по този начин следва да се гарантира равнопоставено третиране на всички предприятия в рамките на вътрешния пазар за промишлени стоки. Мрежата „Enterprise Europe“ ще бъде укрепена, за да се увеличи подкрепата за МСП на вътрешния пазар, да се доразвие помощта за достъп до финансиране, да се подобри ефективното използване на енергията и ресурсите от страна на МСП и да се повиши техният капацитет за управление на иновациите.

Промишлеността търгува не само със стоки, но и с услуги. Пълното прилагане на Директивата за услугите остава важен фактор за конкурентоспособността на европейската промишленост. Съществуват ясно изразени диспропорции между степента на интегриране на пазарите на стоки и услуги и за да може промишленият отрасъл действително да се модернизира, **функционирането на вътрешния пазар на услуги трябва допълнително да се подобри** [14].

Постигнат е значителен напредък, но държавите членки все още трябва да осъществят определени реформи и да осигурят по-добро прилагане на разпоредбите относно

[12] COM (2014) 25 final от 22.1.2014 г., Съобщение на Комисията „Визия за вътрешния пазар на промишлени стоки“.

[13] В тази инициатива се предлагат общи методи за измерване на екологичните резултати на продукти и организации. Интегрирането на пазарите на тези стоки в целия ЕС ще се улесни, като се осигури съпоставима и надеждна екологична информация за продуктите.

[14] Доклад за интегрирането на единния пазар на адрес: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0785:FIN:BG:PDF

вътрешния пазар в някои области. Още в съобщението си от 2012 г.[15] Европейската комисия призова държавите членки да положат допълнителни усилия за енергично прилагане на Директивата за услугите. Пълното ѝ прилагане значително ще подобри гладкото функциониране на вътрешния пазар, по-специално за малките и средните по големина държави, както и за потребителите. По-голямата конкурентоспособност би могла да донесе допълнителни икономически ползи, равни приблизително на 2,6% от брутния вътрешен продукт на ЕС. Напредъкът се следи в рамките на европейския семестър и Комисията установи диалог с държавите членки, за да се постигнат приетите цели на политическо равнище.

За повишена конкурентоспособност на промишлеността би допринесъл по-интегриран вътрешен пазар на услуги, по-специално услуги за стопанския сектор, на които се пада около 12% от добавената стойност в ЕС. Това е добър пример за област, в която комплексните мерки за по-добра конкурентоспособност на промишления отрасъл могат да повишат конкурентоспособността на европейската икономика като цяло. Услугите за стопанския сектор следва по подходящ начин да залегнат в проектирането и изпълнението на стратегиите за промишлена политика. В съответствие със съобщението за промишлената политика от 2012 г. в началото на 2013 г. Комисията създаде група на високо равнище за услугите за стопанския сектор. Комисията ще проучи необходимостта от допълнителни действия, след като групата на високо равнище представи своите препоръки през март 2014 г.

Внимателно ще се наблюдава работата на актуализираната неотдавна **Европейска система за стандартизация**, за да се прецени дали са необходими допълнителни стъпки за адаптирането ѝ към динамично променящата се среда. Целта е системата да продължи да допринася за постигането на стратегическите цели на Европа, по-специално в областта на промишлената политика, услугите, иновациите и технологичното развитие.

Освен това определянето на ефективни стандарти и защитата на интелектуалната собственост (която представлява 50% от всички нематериални активи в ЕС) са от решаващо значение за насърчаване на иновациите и за развитието на нови технологични области. **Комисията ще следи продължаващите дебати за използването и ролята на правата на интелектуална собственост в областта на стандартите и ще прецени дали е необходимо да предприеме действия в тази насока в рамките на специална инициатива**.

2.3. Бизнес среда, нормативна уредба и публична администрация в ЕС

Конкурентоспособността на ЕС винаги се е основавала на стабилна и предвидима институционална среда, качествена инфраструктура, солидна база от технологични

[15] COM (2012) 261 final от 8.6. 2012 г., Съобщение на Комисията „Партньорство за нов растеж в сектора на услугите, 2012 — 2015 г.“.

знания и образована работна сила в добро здраве. Европа винаги е била привлекателно място за стопанска дейност и промишлено производство, но сега конкурентоспособността ѝ намалява в сравнение с други региони.[16]

Фактът, че вътрешният пазар не е напълно интегриран (особено в сферата на услугите), съществено възпрепятства повишаването на производителността. Като цяло Европа не се адаптира в достатъчна степен към променящите се обстоятелства. Административната тежест и сложната нормативна уредба се премахват твърде бавно и неравномерно, а някои пазари на труда не са достатъчно гъвкави. След финансовата криза последиците от намалелите възможности за привличане на капитали ограничават стопанската инициатива и новите инвестиции, както и предоставянето на нови кредити на предприятията, а това на свой ред спъва модернизирането на европейската промишленост.

Комисията редовно следи показателите за конкурентоспособността и стопанската среда в ЕС, по-специално в рамките на европейския семестър и чрез докладите за конкурентоспособността на държавите членки съгласно член 173 от ДФЕС. Последните доклади сочат известно подобрение благодарение на предприетите структурни реформи, но напредъкът остава неравномерен в отделните държави членки.

От 2014 г. **докладът за резултатите и политиката на държавите членки в областта на конкурентоспособността съгласно член 173 от ДФЕС** ще се задълбочи, за да се оцени и ясно да се посочи въздействието от подобряването на бизнес средата върху реалните показатели за конкурентоспособността на държавите членки. Обхватът на годишните доклади ще се разшири, така че да се проследяват усилията на национално равнище за застъпване на конкурентоспособността в други области на политиката[17].

На равнището на ЕС Комисията продължава да подобрява качеството на законодателните актове и регулаторната среда, за да повиши тяхната целесъобразност, стабилност и предвидимост. Изпълнението на **програмата за пригодност и резултатност на регулаторната рамка** (REFIT) и мерките във връзка с десетте основни източника на регулаторна тежест, посочени от стопанските организации и заинтересованите страни, ще опрости законодателството на ЕС и ще намали регулаторната тежест за предприятията. **Проверката на конкурентоспособността** бе изцяло интегрирана в оценките на въздействието, които Комисията извършва за всички основни предложения със значително отражение върху конкурентоспособността. В редица сектори (за производство на стомана, алуминий) бяха извършени **оценки на кумулативните разходи**. Такива оценки ще бъдат извършени и в други сектори (като химическата промишленост и отраслите в горското стопанство) в опит да се изчислят общите разходи от различните национални разпоредби и разпоредбите на ЕС върху

[16] През 2008 г. в доклада на Световната банка за стопанския сектор („Doing Business“) сред първите 20 държави са посочени осем държави членки, като три от тях се нареждат сред първите десет. През 2013 г. сред първите 20 държави има само шест държави членки, а сред първите десет — само две.
[17] Вж. заключенията на Съвета по конкурентоспособност от 2—3 декември 2013 г.

промишлените сектори. През 2014 г. ще завърши **проверката за пригодност** в рафиниращата промишленост. В бъдеще Комисията постепенно ще извърши цялостни прегледи на конкурентоспособността и нормативната уредба във всяка от основните промишлени вериги на стойността с помощта на проверки за пригодност и оценки на кумулативните разходи[18].

Комисията призовава държавите членки да предприемат съпоставими мерки на национално равнище, за да се гарантира, че политиката им допринася за повишаването на конкурентоспособността в целия ЕС. Комисията ще следи напредъка в тази област.

Налице е значително разнообразие в подхода на публичната администрация в 28-те държави членки по отношение на частния сектор. За да се подпомогнат държавите членки да използват опита на други страни, Комисията ще представи инициатива за **благоприятстваща растежа публична администрация**, която ще включва цялостен преглед на най-успешните практики в публичната администрация в ЕС, по-специално във връзка с механизмите за електронно управление и възлагането на обществени поръчки.

3. МОДЕРНИЗИРАНЕ НА ПРОМИШЛЕНОСТТА: ИНВЕСТИЦИИ В ИНОВАЦИИ, НОВИ ТЕХНОЛОГИИ, СУРОВИНИ ЗА ПРОИЗВОДСТВОТО И УМЕНИЯ

Предвид оскъдните природни и енергийни ресурси и амбициозните социални и екологични цели предприятията в ЕС не могат да бъдат конкурентоспособни с продукти на ниска цена и с ниско качество. Те трябва да се насочат към иновации, производителност, ефективно използване на ресурсите и висока добавена стойност, за да бъдат конкурентоспособни на световните пазари. Конкурентното предимство на Европа в световната икономика ще продължи да бъде в областта на стоките и услугите с високо качество, в ефективното управление на веригите на стойността и в достъпа до пазари във всички краища на света. По този начин иновациите и технологичният напредък ще продължат да бъдат основният фактор за конкурентоспособността на промишлеността на ЕС. Ето защо са необходими допълнителни усилия за постигането на заложената цел в стратегията „Европа 2020“ 3% от БВП да се използват за научноизследователска и развойна дейност.

[18] Освен това бяха предприети други инициативи, с които да се улесни прилагането на разпоредбите в конкретни области. Например понастоящем се извършва преглед на законодателството на ЕС в областта на отпадъците с цел да се поясни и да се опрости прилагането му, както и да се улесни рециклирането на вторични суровини.

Цифровите технологии са основата за увеличаване на производителността на европейската промишленост. Тяхната преобразяваща сила и нарастващото им въздействие във всички сектори водят до преосмисляне на традиционните стопански и производствени модели и ще създадат множество нови продукти, както и иновации в сферата на услугите (промишленост със специализация в областта на услугите). Понастоящем се извършва цифров преход в цялата световна икономика и промишлената политика трябва да интегрира нови технологични възможности, например изчисленията в облак, големите обеми данни и веригите на стойността на данните, нови приложения на интернет за нуждите на промишлеността, интелигентни заводи, роботика, триизмерен печат и проектиране.

3.1. Стимулиране на инвестициите за иновации и нови технологии

От началото на икономическата криза драстичното намаляване на инвестициите в областта на иновациите поражда сериозни опасения за бъдещето на европейската промишленост.

Комисията предоставя все по-голям дял от своите политически, регулаторни и финансови лостове на разположение на държавите членки, регионите и промишлеността, за да се насърчат инвестиции в иновациите. Чрез **програмата „Хоризонт 2020“** ще бъдат осигурени близо 80 млрд. евро за научни изследвания и иновации, по-специално по стълб „Водещи позиции в промишлеността“. Това включва подпомагане на ключови базови технологии, което ще доведе до промени в глобалните вериги на стойността, по-ефективно използване на ресурсите и преобразуване на международното разделение на труда. Освен това по „Хоризонт 2020“ занапред ще се финансират повече прототипи и демонстрационни проекти с непосредствено пазарно приложение. Основен елемент в новата програма е обединяване на усилията с частния сектор чрез публично-частни партньорства във водещи промишлени сектори с цел да се привлекат повече частни инвестиции.

Освен това с приемането на новата многогодишна финансова рамка за периода 2014—2020 г. на разположение на държавите членки ще бъдат предоставени най-малко 100 млрд. евро по линия на европейските структурни и инвестиционни фондове, с които ще се финансират инвестиции в иновациите в съответствие с приоритетите на промишлената политика. В периода 2014—2020 г. инвестициите за иновации от тези фондове ще се насочват съгласно концепцията за „**интелигентно специализиране**“, така че държавите членки и регионите да могат да насочат инвестициите към областите, в които имат сравнителни предимства, и да се насърчи създаването на трансевропейски вериги на стойността. Много от темите, които държавите членки и регионите предложиха по стратегиите за интелигентно специализиране, са свързани с шестте стратегически области, определени в рамките на промишлената политика, като на разположение на регионите се предоставя комплексен пакет за финансиране.

Тъй като държавите членки във все по-голяма степен се опитват да стимулират инвестициите в стратегически промишлени сектори, Комисията **осъвременява рамката за държавни помощи в областта на научните изследвания и иновациите** и **реформира правилата за възлагане на обществени поръчки**, така че да се натрупа критична маса от страна на търсенето и да се подобри ефективното разпределяне на ресурсите при пълно спазване на разпоредбите за конкуренция и вътрешния пазар.

Необходимостта да се ускорят инвестициите в революционни технологии в бързо развиващите се отрасли беше основната причина, поради която Комисията взе решение да посочи в съобщението за промишлената политика от 2012 г. шестте области, в които следва да се насърчават инвестиции.

Тези стратегически и взаимосвързани области са: усъвършенствани производствени системи, ключови базови технологии, екологично чисти превозни средства и транспорт, продукти, основани на биотехнологии, строителство и суровини, както и интелигентни електропреносни мрежи. Работата на шестте работни групи, които бяха създадени преди година, позволи на Комисията да набележи възможности и пречки за иновациите, които изискват допълнителни действия. Въз основа на това **Комисията ще се насочи към следните приоритети**:

- **Усъвършенствани производствени системи:** реализиране на общност на знание и иновации във връзка с производството с добавена стойност и създаване на публично-частно партньорство за промишленост, основана на устойчиви технологични процеси, чрез ефективно използване на ресурсите и енергията, заводи на бъдещето, фотоника и роботизация, развитие на иновационния капацитет и повишаване на конкурентоспособността на европейската промишленост. Интегрирането на цифровите технологии в производствения процес ще бъде приоритет за работата в бъдеще предвид нарастващото значение на интернет за промишлеността. Използването на големи обеми от данни ще се интегрира във все по-голяма степен в производствения процес.[19]
- **Ключови базови технологии (КБТ)**: тази работна група има за цел да набележи проекти за потенциални КБТ от европейски интерес в различни области, например батерии, интелигентни материали, високоефективно производство и промишлени процеси, основани на биотехнологии; улесняване на достъпа на МСП до технологична инфраструктура в цяла Европа; допълнително оползотворяване на възможностите по сключения меморандум за разбирателство с Европейската инвестиционна банка.
- **Продукти, основани на биотехнологии:** предоставяне на достъп до устойчиво набавяни суровини на международни пазарни цени за производството на продукти, основани на биотехнологии. Това ще изисква да се прилага каскадният принцип при използването на биомаса и да се отстранят всички евентуални нарушения при разпределението на биомаса за

[19] Вж. работен документ на службите на Комисията „Напредък за производството – напредък за Европа“ (предстои публикуване).

алтернативна употреба, които могат да възникнат от предоставянето на помощи и използването на други механизми, които благоприятстват използването на биомаса за други цели (например за производството на енергия).[20]

- **Екологично чисти превозни средства и плавателни съдове**: приемане и пълно прилагане на предложението на Комисията относно инфраструктура за алтернативни горива, изпълнение на инициативата за екологосъобразни превозни средства и други инициативи по „Хоризонт 2020“, с които се насърчава екологично чист транспорт с висока енергийна ефективност, полагат се усилия за налагане на световни стандарти за електрически автомобили и се изпълняват приоритетите, определени в плана за действие „CARS 2020“.
- **Устойчиво строителство и суровини:** създаване на кредитен капацитет на ЕИБ в размер на 25 млрд. евро за енергийна ефективност на жилищни сгради и подобряване на рециклирането и устойчивото управление на отпадъците в строителния сектор.
- **Интелигентни електропреносни мрежи и цифрови инфраструктури:** определяне на последващи цели за развитие на компоненти на интелигентните електропреносни мрежи; преработване и разширяване на мандатите за стандартизация, както и разработване на показатели за резултати и предоставяне на насоки в тази връзка[21]. Инфраструктурата и софтуерът за свързване, чрез които интернет да може да се ползва за нуждите на промишлеността, представляват приоритетна област предвид нарастващото им значение и следва да спомогнат за интегрирането на високоефективни процеси, включително изчисления в облак.

Въз основа на дейността на работните групи Комисията предлага на държавите членки да съчетаят инструменти на регионалната и промишлената политика, за да създадат платформи за интелигентно специализиране, с които да подпомогнат регионите да внедрят програми за интелигентно специализиране чрез улеснено сключване на договори между предприятия и клъстери, създаване на условия за достъп до иновативни технологии и пазарни възможности.

На последно място, въз основа на анализ на силните страни и основните активи на ЕС в сферата на промишлеността Комисията ще проучи области на промишлена дейност, в които Европа вероятно ще има конкурентно предимство в бъдеще. Освен това

[20] За описание и тълкуване на каскадния принцип вж. http://ec.europa.eu/research/bioeconomy/pdf/201202_commision_staff_working.pdf – работен документ на службите на Комисията, придружаващ Съобщение на Комисията относно биоикономиката, вж. стр. 25-26, раздел 1.3.3.1, втори параграф, както и http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A7-2013-0201+0+DOC+PDF+V0//EN – Становище на Европейския парламент относно Съобщение на Комисията относно биоикономиката, вж. точка 28, стр. 6 и 7.

[21] Наскоро Комисията избра два проекта за интелигентни електропреносни мрежи като проекти от общ интерес за трансевропейската енергийна инфраструктура.

проследяването на инвестиционните тенденции ще има все по-голямо значение за оценката, която се извършва в рамките на европейския семестър.

3.2. Увеличаване на производителността и ефективното използване на ресурсите и улесняване на достъпа до суровини за производството на достъпни цени

Предприятията в ЕС трябва да имат достъп до основни суровини по устойчив начин и при възможно най-добри условия, но на капиталовите и енергийните пазари, както и на пазарите на суровини продължават да съществуват значителни проблеми.

а) Достъп до финансиране

Регулаторните реформи на финансовите пазари, рационалната парична политика и новата надзорна структура, реализирани от Банковия съюз, успяха да възстановят финансовата стабилност. Банките обаче не привличат достатъчно нови средства и това затруднява предприятията да получат банкови кредити, по-специално МСП в държави членки, в които въздействието на кризата бе особено тежко.

Действията по различни политики допринасят за посрещане на капиталовите нужди за специфични цели. В рамките на политика на сближаване през 2014—2020 г. ще продължи да се осигурява финансиране за предприятията с помощта на финансови инструменти. Освен създадените вече финансови инструменти на национално/регионално, транснационално или трансгранично равнище през новия програмен период се предвижда възможност за предоставяне на средства за финансови инструменти на равнището на ЕС. Един от тях е инициативата за МСП — механизъм за споделено поемане на риск чрез гаранции, осигурени от ЕС, в съответствие с искането на Европейския съвет от октомври 2013 г. Вследствие на **инициатива, предложена от Комисията и ЕИБ,** това дава възможност на държавите членки, които желаят това, да използват средства от европейските структурни и инвестиционни фондове за подкрепа на финансови инструменти, предлагащи кредитиране за МСП. **Държавите членки се приканват да осигурят средства от националното си участие по европейските структурни и инвестиционни фондове за тази инициатива**, за да може инструментът да достигне критична маса и да окаже съществено въздействие за увеличаване на кредитите за МСП.

Приемането на програмите COSME и „Хоризонт 2020“ също ще увеличи капацитета за финансиране от фондове от публичния сектор посредством капиталови инвестиции чрез финансови посредници, например фондове за рисков капитал и добре функциониращ общоевропейски пазар на рисков капитал. Пълното прилагане на

Директивата относно забавянето на плащания[22] също ще подобри финансирането за предприятията.Осъществените наскоро законодателни промени ще улеснят достъпа на МСП до финансови средства. **Регламентът за капиталовите изисквания** например включва фактор за коригиране, който понижава капиталовите изисквания във връзка с кредитния риск, свързан с експозиции, за малките и средните предприятия; с преработената Директива относно пазарите на финансови инструменти (ДПФИ) ще се създадат специални платформи за търговия, наречени развиващи се пазари на МСП; с преработената Директива за прозрачността се премахва изискването да се публикува финансова информация на всяко тримесечие; чрез новите разпоредби за европейските фондове за рисков капитал и европейските фондове за социално предприемачество се създава специален европейски паспорт за управители на фондове, които инвестират в новосъздадени МСП и социални предприятия.

Въпреки тези мерки се очаква достъпът до финансиране да продължи да бъде проблематичен. Докато големите корпорации все повече търсят финансиране на пазарите на облигации, европейските МСП продължават да зависят най-вече от банките като основен източник на финансиране, при това в много по-голяма степен, отколкото в други части на света. Кризата доведе до фрагментиране на вътрешния пазар на банкови кредити в ЕС и в някои държави лихвените проценти по заемите нараснаха непропорционално. **Все още предстои да се постигне целта за изграждане на вътрешен капиталов пазар, на който МСП могат да имат достъп до финансиране в друга държава.**

Продължават да се полагат усилия за подобряване на пътищата за предлагане на кредити и за разнообразяване на източниците на корпоративно финансиране. Бе постигнат напредък по няколко инициативи, включени в актуализацията на промишлената политика от 2012 г. Анализът на отговорите на **Зелената книга „Дългосрочно финансиране на европейската икономика“** ще доведе до изготвянето на предложения за мерки за разнообразяване на източниците на финансиране за МСП и за улесняване на дългосрочното инвестиране.

Необходими са допълнителни мерки за намаляване на въздействието от недостига на финансиране, с който се сблъскват някои предприятия, и Комисията ще продължи да работи в тази област в сътрудничество с групата на ЕИБ, както и по двустранни инициативи между държавите членки.

б) Енергетика

Въпреки повишената ефективност и все по-голямото отваряне на енергийните пазари за конкуренцията, което доведе до намаляване на цените на едро на електроенергията и на газта, цените на дребно за тези основни енергийни суровини за промишлени нужди

[22] Директива 2011/7/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16.2.2011 г. относно борбата със забавяне на плащането по търговски сделки: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:048:0001:0010:BG:PDF.

се увеличиха. В периода 2008—2012 г. цената на дребно на електроенергията в ЕС се е увеличила средно с 3,5% годишно, а цената на газта — с 1%. Вследствие на това по данни на Международната агенция по енергетика цената на електроенергията за промишлени нужди в ЕС е двойно по-висока, отколкото в САЩ и Русия, и с 20% по-висока, отколкото в Китай[23]. Разликата при газта е още по-голяма: цената на газта за предприятията в ЕС е три до четири пъти по-висока, отколкото за конкурентите им в САЩ, Русия и Индия, и с 12% по-висока, отколкото за предприятията в Китай, но е по-ниска, отколкото в Япония. Въпреки това реалната цена, която плащат ползвателите за промишлени нужди, може да се различава в различните държави членки.

В съобщението относно цените на електроенергията и придружаващия го работен документ се представят обстоятелствени данни за тенденциите при цените на електроенергията и формиращите ги три основни елемента: енергия, разходи за преносната мрежа и данъци и такси, включително подкрепа за използването на възобновяеми източници на енергия. Въпреки че делът им намалява, разходите за енергия остават най-съществения елемент, като между държавите членки се наблюдават съществени различия. Разходите за преносната мрежа и за данъци и такси са основната причина за увеличаването на цените на електроенергията, като формират все по-голям дял от крайната цена на дребно.[24]

Тенденциите при разходите за електроенергия предизвикват тревога за конкурентоспособността на енергоемките отрасли. Въпреки съществуващите различия между отделните заводи, технологии и държави тези разходи формират съществен дял от общата себестойност на продукта в целулозно-хартиената и печатарската промишленост, в химическата, стъкларската и керамичната промишленост, както и при производството и преработката на изделия от чугун, стомана и цветни метали.

Конкурентоспособността на промишления сектор и енергийната ефективност остават основни цели за Съюза в съответствие с предвиденото в стратегията „Европа 2020“. За постигането на тези цели при най-ефективно изразходване на средствата се прилагат различни политики на ЕС.

– От страна на търсенето по „Хоризонт 2020“ пряко се финансират научни изследвания и иновации в областта на енергетиката и климата, най-вече в рамките на предизвикателството пред обществото за „сигурна, чиста и ефикасна енергия“ и чрез инициативите за водещи позиции на промишлеността, като SPIRE (ресурсна и енергийна ефективност в устойчивата преработвателна промишленост), плана SET (стратегически енергийни технологии) и SILC II (схема за ниски въглеродни емисии за устойчива промишленост), с които се насърчават разработването и навлизането на необходимите авангардни технологии за постигане на заложените цели в областта на климата и енергетиката.

[23] Цените не са коригирани спрямо различия в качеството, тъй като енергоподаването в ЕС е по-надеждно и с по-малко прекъсвания, отколкото в посочените държави.

[24] COM(2014)21 final от 22.1.2014 г., „Цени и разходи за електроенергия в Европа“. Съобщението съдържа подробна информация за развитието на цените и разходите за електроенергия.

– Изграждането на напълно интегриран вътрешен енергиен пазар и засилването на конкуренцията на енергийните пазари ще даде възможност потребителите за промишлени и битови нужди да се възползват от по-ниски цени на едро на електроенергията.

– По-нататъшното изграждане на ефикасна общоевропейска инфраструктура за доставка на газ и електроенергия, както и за транспортирането на основни суровини, като етилен и пропилен, ще спомогне за намаляване на транспортните разходи и за ограничаване на риска за енергоемките отрасли. По-конкретно съществуващите тръбопроводи трябва да се свържат с Южна и Източна Европа, за да се постигне по-добро взаимодействие между промишлените отрасли в различните държави членки и да се повиши енергийната ефективност в цяла Европа.

– От съществено значение е да се избягва непропорционално увеличение на разходите за енергия вследствие на данъци, такси или други мерки, въведени от държавите членки за изпълнение на различни политики. Това е извънредно важен фактор, за да се гарантира ефективност на разходите и да се допринесе за повишаване на конкурентоспособността на ЕС.

Паралелно с настоящото съобщение Комисията прие пакет от документи в областта на климата и енергетиката, в които определя позицията си в тази област до 2030 г.[25]. С изключение на едно законодателно предложение, документите нямат законодателен характер, което ще даде възможност обсъжданията в Европейския съвет и в Европейския парламент да допринесат за установяването на окончателната позиция на Европейския съюз по отношение на борбата срещу измененията на климата, както и по какъв начин това се отразява на енергийната политика и на конкурентоспособността на икономиката на ЕС.

в) Ефективно използване на суровини и ресурси

Промишлеността в ЕС зависи най-вече от доставките на суровини от международните пазари[26], по-специално на необработени полезни изкопаеми и метали. Налице са редица предизвикателства във връзка с достъпа както до първични, така и до вторични суровини по цялата верига на стойността (проучване, добив, преработване/рафиниране,

[25] COM(2014)15 final „Рамка за политиките в областта на климата и енергетиката за периода 2020—2030 г.", COM(2014)20 final „Предложение за решение на Европейския парламент и на Съвета относно създаването и функционирането на резерв за стабилност на пазара към схемата за търговия с емисии на парникови газове в ЕС и за изменение на Директива 2003/87/ЕО", COM(2014)23 final, „Относно проучването и добива в ЕС на въглеводороди (като например шистов газ) с използване на хидравлично разбиване с големи водни количества" и C(2014)267 final „Препоръка на Комисията относно минималните принципи за проучването и добива в ЕС на въглеводороди (като например шистов газ) с използване на хидравлично разбиване с големи водни количества", всички от 22.1.2014 г.

[26] По данни на VDI (Сдружение на инженерите в Германия), публикувани в доклада „Cost Structure of the Manufacturing Sector" (*Структура на разходите в производствения сектор*) разходите за материали съставляват средно над 40% от производствените разходи. Изчисленията сочат, че по-ефективното използване на ресурсите би могло да намали необходимите суровини със 17—24% до 2030 г. Вж. „Macroeconomic modelling of sustainable development and the links between the economy and the environment" (2011), GWS и др., доклад, възложен от Комисията и публикуван на адрес: http://ec.europa.eu/environment/enveco/studies_modelling/pdf/report_macroeconomic.pdf.

рециклиране и заместване). От 2008 г. Комисията работи по стратегия за суровините („инициатива в областта на суровините“), като същевременно насърчава ефективното използване на ресурсите и развитието на кръгови стопански модели и модели на производство.

Инициативата на Комисията в областта на суровините има силна международна насоченост с цел да се гарантира коректен и надежден достъп до суровини в целия свят, като се осигурят равнопоставени условия за всички участници в търговията със суровини. ЕС успя да договори разпоредби за износ на суровини по двустранни и многостранни търговски споразумения и следи за появата на търговски пречки, които се отразяват на доставката на суровини, като успешно прилага установените разпоредби.

Комисията ще продължи да използва всички механизми, с които разполага, включително провеждания понастоящем преглед на дипломатическите преговори в сферата на суровините, за да се гарантира достъпът до суровини по устойчив начин. В текущите и в бъдещи търговски преговори ще се отделя специално внимание на тази глава.

Комисията ще разгледа възможността да изготви **съобщение относно Европейското партньорство за иновации (ЕПИ) в областта на суровините**, в което да се обясни по какъв начин Европейската комисия, държавите членки, промишлеността и академичните кръгове възнамеряват да работят заедно за осъществяване на стратегическия план за изпълнение на партньорството от 2013 г. във връзка с подобрения в научните изследвания и иновациите, законодателната среда или стандартизацията.

Една от конкретните цели ще бъде стартирането на максимум десет пилотни проекта за насърчаване на технологии за производство и преработка на първични и вторични суровини, намиране на заместители за поне три приложения на важни суровини, които се срещат в извънредно ограничени запаси, както и създаване на по-добри рамкови условия за суровините в Европа[27].

С цел да подпомогне промишлеността при осъществяването на този преход през 2014 г. Комисията ще представи законодателна инициатива за ефективно използване на ресурсите и отпадъците. В основата ѝ ще залегне постигнатият напредък за осъществяване на стъпките, предвидени в съобщението „Пътна карта за ефективно използване на ресурсите в Европа“, като ще бъдат очертани необходимите

[27] Във връзка с втория стълб на инициативата в областта на суровините през 2014 г. Комисията ще публикува доклад относно показатели за националната политика по отношение на полезните изкопаеми, в който ще бъдат представени постигнатите резултати от държавите членки по отношение на издаването на разрешителни и планиране на земеползването. Комисията ще организира също така обществена консултация, за да проучи заедно с всички заинтересовани страни варианти на политиката за евентуално хармонизиране на някои аспекти от процедурите за издаване на разрешителни и планирането на земеползването.

предпоставки, за да може Европа да разгърне икономическия си потенциал и да повиши производителността, като използва по-малко ресурси и върви по пътя към кръгова икономика. Под внимание ще бъдат взети направените изводи при разработването на подходящи показатели и цели, както и резултатите от прегледа за постигането на основните цели, определени в законодателството на ЕС в областта на отпадъците (в съответствие с клаузите за преглед в Рамковата директива в областта на отпадъците, Директивата за депата за отпадъци и Директивата за опаковките). Ще бъде направена последваща оценка на директивите за потоците отпадъци, както и оценка на възможностите за по-доброто им съгласуване.

Освен това въз основа на предварителните оценки Комисията при необходимост ще предложи мерки за премахване на ценови нарушения, които пречат на достъпа на предприятията в ЕС до **основни суровини на международни пазарни цени**. Комисията ще гарантира неутралитет на политиката за достъп до биомаса за различни цели, за да създаде условия за ефективно прилагане на каскадния принцип при използването на биомаса, като така ще се гарантира ефективно и устойчиво използване на природните ресурси. Ако бъде целесъобразно, тя ще проучи и мерки, с които да създаде условия за достъп на промишлеността до основни суровини на международни пазарни цени, например за биоетанол или скорбяла за промишлени дейности на биологична основа, които възникват в традиционни сектори, като химическата и целулозно-хартиената промишленост, както и в други промишлени отрасли, свързани с горското стопанство[28].

3.3. Усъвършенстване на уменията и улесняване на промените в промишлеността

Уменията представляват основен елемент на политиката в стратегията „Европа 2020“. Комисията въведе цялостна стратегия за усъвършенстване на системите за образование и обучение чрез изпреварващо установяване на потребностите и инвестиции за развитието на човешкия капитал с помощта на финансовите инструменти на ЕС. Прилагат се инструменти за мониторинг на нуждите и тенденциите в областта на квалификацията, както и специални инициативи за обединяване на съответните участници, които организират стажове, по-специално тези, които разполагат с важни умения в областта на информационните и комуникационните технологии, включително социалните партньори.

Несъответствията между търсените и предлаганите умения и проблемите в областта на обучението вероятно ще продължат да представляват ключово предизвикателство за промишлеността в ЕС през следващите години, по-специално с оглед на факта, че напредъкът в производствените технологии ще повиши търсенето на набор от специфични умения и съответните обучителни програми. Съществуват значителни различия в степента на квалификацията и в ефективността на системите за

[28] Вж. разделите относно химическата промишленост и промишлените сектори, свързани с горското стопанство, в придружаващия работен документ на службите на Комисията.

професионално обучение в държавите членки. Наред с високия процент безработица в засегнатите от кризата държави членки това налага да се предприемат незабавни действия за отделяне на повече средства за образование и обучение, както и подобряване на трансграничната мобилност. За тази цел Комисията предприе мащабна реформа на системата EURES, която ще доведе до по-тясно сътрудничество между обществените служби по заетостта в ЕС и ЕИП с оглед да се улеснят мобилността и връзката между търсените и предлаганите умения чрез редица нови услуги и продукти.

Широко се признава приносът на стажовете като начин да се засили конкурентоспособността на предприятията. Сериозните различия в степента на квалификация и в ефективността на системите за **професионално обучение** в държавите членки са съпроводени с тежка безработицата в засегнатите от кризата държави членки. Инициативи като Алианса за професионална подготовка ще продължат да подпомагат развитието на качествени и ефективни стажове в резултат на стабилни партньорства между работодателите и образователните институции в ЕС.

Освен това Комисията разработва ново издание на програмата „Еразъм за млади предприемачи“, както и други инструменти, с които ще осигури **трансгранични стажове в предприятия**[29] с активното участие на промишлеността и МСП. В съобщението „Преосмисляне на образованието“[30] се призовава да се обърне специално внимание на съгласуването на предлаганите умения с нуждите на пазара на труда в Европа, като понастоящем това се подпомага още по-активно чрез новата програма за финансиране „Еразъм+“. **Комисията приканва държавите членки да подкрепят тези усилия.**

Понастоящем годишно едва 0,3% от гражданите на ЕС се местят, за да работят в друга държава членка, в сравнение с 2,4% в САЩ. ЕС трябва да изпълнява специална роля, като **улесни мобилността на учещите между учебните заведения и обучителните организации чрез програмата „Еразъм+“ на всички равнища, от професионални практики и стажове в предприятия до обмен на студенти**. Участието на промишлеността и МСП в тези инициативи ще се стимулира допълнително. Що се отнася до нови сектори и области на стопанска дейност, **общностите на знание и иновации** ще спомогнат да се осигурят уменията, необходими на тези нови пазари.

Заинтересованите страни на всички равнища трябва да се стремят изпреварващо да отговарят на потребностите от квалификация и обучение. Промишлената политика трябва също така да улеснява промените в промишлеността и да подпомага модернизирането на промишлените структури, за да се предотврати драстично преструктуриране, което води до разхищение на ресурси.

[29] Вж. COM(2013) 857 final, Предложение за препоръка на Съвета относно рамка за качество на стажовете от 4 декември 2013 г.
[30] COM(2012) 669 окончателен, „Преосмисляне на образованието: инвестиране в умения за постигане на по-добри социално-икономически резултати“ от 20.11.2012 г.

Тъй като въздействието от преструктурирането се усеща най-осезателно на регионално равнище, предвиждането и управлението на промените предполага пряко участие на регионите. Поради това последиците от предстоящо преструктуриране следва да се отчитат в политическите инициативи на това равнище (във връзка с инфраструктура, обучение, научни изследвания и иновации) в съответствие с успешните стратегии за „интелигентно специализиране“.

За да се помогне на регионите да модернизират промишлената база, като насочват ресурси към най-производителните сектори, и максимално да ограничат евентуалните социални последици, **Комисията ще предложи комплексен подход за предвиждане и улесняване на промишлените промени на регионално равнище.**

На последно място, в началото на 2014 г. Комисията ще представи съобщение относно „Екологосъобразни работни места“ с цел да насочи усилията към ключови икономически сектори с потенциал за създаване на работни места и към развитието на свързаните с това нови умения[31].

4. МАЛКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ (МСП) И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО

В промишлената политика на ЕС винаги се е отделяло значително внимание на МСП, чието развитие неизменно е част от прилагания подход. До края на 2013 г. по Програмата за конкурентоспособност и иновации (ПКИ) финансовите институции бяха подпомогнати да предоставят над 30 млрд. евро ново финансиране на повече от 315 000 МСП, благодарение на което са разкрити или запазени около 380 000 работни места. През същия период за подкрепа на предприятията и най-вече за подкрепа на малките и средните предприятия са предоставени около 70 млрд. евро от структурните фондове. Финансирани са близо 200 000 проекта, по всеки от които са подпомогнати няколко малки и средни предприятия, включително 78 000 стартиращи предприятия, като са разкрити най-малко 268 000 трайни работни места, а броят на запазените работни места е далеч по-голям.

Регулаторните и административните разходи могат да засегнат МСП до десет пъти по-тежко в сравнение с по-големите предприятия. Комисията систематично насърчава опростяване на регулаторната и административната среда за МСП чрез освобождаване на микропредприятията от някои изисквания и прилагане на принципа „да мислим първо за малките“. Рамковите условия за МСП бяха подобрени значително, след като преди пет години бе приет Законодателният акт за малкия бизнес в Европа (Small Business Act). Средното време и разходи за започване на бизнес намаляха (от девет на пет дни и от 463 евро на 372 евро). При все това в някои държави членки необходимото време и разходи, за да се получат всички необходими разрешителни за започване на търговска дейност, остават значителни.

[31] Заетостта и социалните аспекти от предвиждането на промените и преструктурирането бяха разгледани в съобщението на Комисията от 13 декември 2013 г. (COM/2013) 882 final).

Новите финансови перспективи за периода 2014—2020 г. осигуряват нови и по-мощни инструменти за подпомагане на предприемачеството и МСП. За първи път те включват програма COSME, която е специално насочена към МСП. Нейният бюджет е в размер на 2,3 млрд. евро в допълнение към средствата по други политики на ЕС. В новата политика на сближаване се отделя специално внимание на конкурентоспособността на МСП. Специален инструмент по програма „Хоризонт 2020“ осигурява финансиране за осъществявани от МСП научни изследвания и иновации в ранна фаза на развитие и с висока степен на риск. С новата политика за развитие на селските райони допълнително се подпомага създаването на нови предприятия и повишаването на конкурентоспособността на МСП в селските райони.[32]

Освен тази финансова помощ в насоките за държавните помощи за рисков капитал се обръща специално внимание на проблемите, с които се сблъскват МСП при финансирането на дейността си.

По този начин **МСП трябва да преодолеят пречките, които ограничават техния растеж**, за да реализират пълния си потенциал. Средностатическото предприятие от категорията на МСП в Европа е по-малко от средностатистическото предприятие от същата категория в САЩ. Освен това съществуват разлики между размера на МСП в рамките на ЕС: средностатистическото МСП в Германия има 7,6 работници в сравнение с 3,6 работници в Испания и 3,2 в Италия. Последиците са значителни: колкото по-малко е предприятието, толкова по-големи са неговите затруднения да инвестира в иновации, износ и интегриране в глобалните вериги на стойността, като това оказва неблагоприятно въздействие върху неговата конкурентоспособност.

Потенциалът на **клъстерите** да създават благоприятстващи иновациите екосистеми за взаимно подкрепящи се групи от МСП трябва да бъде проучен по-добре като начин за насърчаване на растежа. Комисията ще улесни съгласуването на МСП, които желаят да се интегрират в клъстери от световна величина за отлични постижения и в трансевропейски вериги на стойността. Действията няма да бъдат ограничени до промишлените сектори, а ще бъдат насочени към улесняване на междусекторното и трансграничното сътрудничество и иновации.

Трябва по-добре да се интегрират веригите с добавена стойност, от снабдяването със суровини до бизнес услугите и дистрибуцията, както и връзките с центровете за научни изследвания, обучение и образование. Освен това чрез програмата „Хоризонт 2020“ ще се финансират демонстрационни проекти за иновации по веригите на стойността, подпомогнати от клъстерите, с цел да се подкрепи осъществяването на стратегиите за интелигентно специализиране. Комисията ще подсили дейностите по плана за действие в областта на предприемачеството, за да подпомогне развитието на предприемачески

[32] За подробности относно специфичния потенциал на т.нар. „син растеж“ вж. COM(2012) 494 final, „Възможности за устойчив растеж в морските дейности и корабоплаването“ от 13.9.2012 г.

умения и нагласи и да улесни физическите лица да развиват нови идеи с търговско приложение.

Актуализирането на „Small Business Act“ (SBA) би могло да създаде повече полезни взаимодействия с процеса на реформа в рамките на европейския семестър, като така ще се подпомогне растежът на МСП и създаването на работни места. Комисията проучва възможни действия и ако е целесъобразно, ще предложи нови законодателни мерки, за да гарантира, че във всяка държава членка е възможно с максимум 100 евро да се създаде дружество в тридневен срок. Ще се разгледа и възможността като отделна цел да се осигури получаване на необходимите разрешителни в срок от един месец. Комисията проучва мерки, с които да се намали продължителността на съдебните процеси по възстановяване на кредити за предприятията, за да могат те да се възстановят при финансови затруднения и да избегнат изпадане в неплатежоспособност, като им се осигури достъп до икономически ефективни процедури за преструктуриране на дълговете, както и за да се даде втори шанс на честните предприемачи и да се улесни прехвърлянето на предприятия. Комисията настоятелно приканва държавите членки да въведат проверка за въздействието върху МСП или равностойна система в процесите по вземане на решения и да намалят административната тежест[33].

На последно място, Комисията проучва допълнителни възможности да подпомогне МСП чрез развитие на трансгранични полезни взаимодействия, като същевременно се запазва гъвкава и лека регулаторна рамка за МСП. Бизнес мрежите осигуряват някои интересни възможности за бизнес, по-специално във връзка с укрепване на трансграничното сътрудничество. Освен това чрез повишаване на вътреобщностното специализиране бизнес мрежите биха могли да представляват важен фактор, който допринася за иновациите. Комисията ще проучи до каква степен, например чрез практически насоки, могат да се предложат някои целеви мерки (например стандартни въпроси, терминология и етикетиране), които да насърчат развитието на бизнес мрежите.

5. ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯ ОТ ЕС

Износът и търговският излишък на ЕС оказаха голямо значение за смекчаване на въздействието от кризата. С оглед на изчисленията, че към 2015 г. 90% от световния растеж ще се генерират от външна търговия, достъпът до пазарите на трети държави

[33] Тези предложения ще бъдат координирани и ще допълват други действия в подготвянето на сферата на правосъдието с цел да се улесни трансграничното възстановяване на дългове. Освен това като последващо действие по съобщението „Нов подход към несъстоятелността на предприятията“ от 2012 г. в същата сфера ще бъдат приети минимални стандарти, които ще позволят на дружествата с финансови затруднения да преструктурират ефективно своите дългове и да избегнат изпадане в неплатежоспособност.

ще продължи да бъде ключов фактор за конкурентоспособността на Европа. Промишлеността в ЕС като цяло запази своята конкурентоспособност на международните пазарни, но продължаващите силни резултати във връзка с износа не трябва да се приемат за даденост. Европейските предприятия трябва да продължат да прилагат иновации и да се интегрират в растящата мрежа от вериги на стойността, която обхваща целия свят. Интегрирането в световната икономика трябва да върви успоредно с насърчаването на отворени пазари с лоялна конкуренция в целия свят.

Търговската политика заема основно място в програмата на ЕС за интернационализация не само за отваряне на пазарите, но и за защита на интересите на ЕС и активно насърчаване на равнопоставени условия на пазарите в трети държави. ЕС ще продължи да полага решителни усилия за развитие на свободната търговия в рамките на СТО, като пример за това е приетото неотдавна споразумение за улесняване на търговията. Паралелно с това ЕС следва безпрецедентна програма за двустранна търговия и инвестиции чрез споразуменията за свободна търговия (ССТ), които понастоящем представляват най-важното средство за постигане на по-добър достъп до пазара. Успешният завършек на провежданите понастоящем преговори за ССТ на теория би могъл да увеличи БВП на ЕС с 2% (250 млрд. евро). Освен това Комисията предложи изменение на инструментите за търговска защита (ИТЗ) и призова Съвета и Парламента в кратки срокове да постигнат съгласие за укрепване на системата на ИТЗ и намаляване на свързаните с нея разходи, за да се повиши нейната ефективност за налагане на лоялна конкуренция.

5.1. Достъп до пазара

След постигнатия напредък към обща чуждестранна политика, стартирането на мисиите за растеж и разработването на стратегията за достъп до пазара, ЕС следва да засили своите усилия за осъществяване на икономическа дипломация въз основа на солидарността между държавите членки и да преговаря по по-категоричен начин с икономическите партньори с оглед на защитата на европейските инвестиции и интереси в чужбина. Условията на конкуренция не са равни на световните пазари и европейските предприятия, които извършват дейност на ключови нововъзникващи пазари, се сблъскват с условия на нелоялна конкуренция.

Европейският сектор на възлагане на обществени поръчки е най-отвореният в целия свят, но предприятията от ЕС срещат трудности при навлизането на чуждестранните пазари на обществени поръчки. В някои скорошни ССТ ЕС договори значителни подобрения по отношение на достъпа до пазарите на поръчки. Например в рамките на двустранните преговори с Канада бе постигнат значителен напредък по отварянето на пазарите на поръчки на подфедерално равнище. Ще се положат усилия за подобен напредък и в други двустранни преговори, по-специално със Съединените щати и Япония.

Освен това Комисията предложи нов инструмент за одобрение от държавите членки и Европейския парламент, който би позволил на ЕС да отстрани дисбаланса на международните пазари на обществени поръчки[34]. Чрез тази процедура възлагащите органи в държавите членки ще могат да изключват от участие оференти по големи договори, ако те използват стоки и услуги с произход от държава извън ЕС, чиито пазари на поръчки са с висока степен на защита. Това е добър пример как реципрочността може да доведе до положителни резултати за ЕС в международен контекст.

Услугите представляват около 40% от добавената стойност от износа на европейските производители. Около една трета от работните места, които се генерират в резултат на този износ, всъщност се разкриват в предприятия, които доставят допълнителни услуги на износителите на стоки. Поради това подобрените и по-евтини услуги представляват ключова променлива в „уравнението“ за конкурентоспособността на промишлеността. Подобряването на интеграцията на предприятията от ЕС в глобалните вериги на стойността ще улесни достъпа до висококачествени услуги и ще подобри конкурентоспособността на изнасяните от ЕС стоки и услуги.

Усилията да се повиши степента на интернационализация на МСП представляват един особено важен приоритет. В ЕС водещите 10% от износните предприятия обикновено осъществяват 70—80% от целия обем на износа и Комисията ще се стреми да увеличи не само обема на износа, но и броя на износните предприятия, за да се улесни интегрирането на предприятията от ЕС в глобалните вериги на стойността.

За да се осигури по-широк достъп до пазари, трябва едновременно да се използват различни инструменти на търговската политика, за да могат европейските предприятия да преодолеят проблемите, свързани с износ или инвестиции в трети държави. Стратегията за достъп до пазари е от основно значение за преодоляването на тези предизвикателства с обединените усилия на Комисията, държавите членки и стопанския сектор. По-тясното сътрудничество между заинтересованите страни ще спомогне за по-ефикасно и успешно преодоляване на съществуващите пречки.

За да насърчи достъпа до пазари в целия свят Комисията:

• ще продължи да полага усилия — в рамките на общата стратегия на ЕС за договаряне на ССТ с ключови партньори в областта на двустранната търговия, сред които САЩ, Канада, Япония и Индия — за по-добър достъп на европейската промишленост до тези пазари и ще предприема необходимите мерки по вече сключени ССТ чрез редовен мониторинг, оценка и изпълнение;

[34] COM(2012) 124 окончателен от 21.3.2012 г., Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно достъпа на стоки и услуги от трети държави до вътрешния пазар на обществени поръчки на Съюза и за определяне на процедури за подпомагане на преговорите относно достъпа на съюзни стоки и услуги до пазарите на обществени поръчки на трети държави.

• ще продължи да провежда преговори за задълбочени и всеобхватни споразумения за свободна търговия и споразумения за акредитация и приемане на промишлени продукти между ЕС и държавите от южното Средиземноморие, както и държавите от Източното партньорство;

• ще продължи да работи в рамките на органите на Световната търговска организация (СТО) за предотвратяване и борба със създаването на технически пречки пред търговията от страна на трети държави, включително при необходимост чрез прибягване до механизми за уреждане на спорове;

• ще подсили мисиите за растеж и ще използва услугите на мрежата „Enterprise Europe“, за да насърчи интернационализацията на МСП и да подпомогне организирането на и последващите действия по мисиите за растеж;

• ще провежда диалози относно МСП и ще насърчава сътрудничество с нашите международни партньори — двустранно със САЩ, Китай, Русия и Бразилия и многостранно в рамките на Източното партньорство, евро-средиземноморското сътрудничество в областта на промишлеността, държавите, обхванати от процеса на разширяване, и държавите от АКТБ.

• ще продължи да изпълнява стратегията за достъп до пазара като средство за преодоляване на конкретните проблеми, с които се сблъскват европейските предприятия, като се отделя специално внимание на МСП, които често изпитват най-големи затруднения при пречки в търговията с трети държави.

5.2. Стандартизация, регулаторно сътрудничество и права на интелектуална собственост

Комисията ще продължи да насърчава **международните стандарти и регулаторното сътрудничество,** като се основава на ролята на ЕС като организацията, която *de facto* определя стандартите, и ще стреми да поеме водеща роля в подсилването на международната система за стандартизация. Регулаторното сътрудничество с други държави ще продължи да бъде приоритет, особено в провежданите понастоящем двустранни преговори със Съединените щати и Япония, в рамките на които ще се обърне специално внимание на „задграничните“ пречки, които възпрепятстват търговията и инвестициите. Повишаването на нивото на прозрачността и сближаването на нормативната уредба ще увеличат значително възможностите за външна търговия за предприятията от ЕС и ще спомогнат да се намалят разходите за осъществяване на достъп до пазарите.

В свят, в който конкурентоспособността често произтича от предимството на ранния старт и от изграждането на отличителни марки, за предприятията от ЕС е все по-важно да отстояват своите права на индустриална собственост на всички съответни пазари, и по-специално в творческите индустрии, където фалшифицирането на стоки представлява сериозен проблем. С цел да увеличи подкрепата, която осигурява на предприятията, Комисията вече разшири своята мрежа от информационни бюра във връзка с правата на индустриална собственост, така че да обхване ASEAN (Асоциацията на народите от Югоизточна Азия) и MERCOSUR (Общия пазар на страните от Южна Америка), с цел да предлага услуги в рамките на по-широкообхватна географска област и ще проучи възможностите за допълнително географско разширяване на тези услуги за подкрепа.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Европа трябва спешно да подсили основата за **устойчив растеж и модернизиране в следкризисния период.** За тази цел тя трябва да покаже ясно, че е поела ангажимент за реиндустриализация, за модернизирането на промишлената база на Европа и насърчаване на конкурентна рамка за промишлеността на ЕС.

Значимите предизвикателства за бъдещето на Европа изискват да се обърне внимание и да се изготвят политически насоки на най-високото политическо равнище — в Европейския съвет. Това е от решаващо значение, за да се гарантира сближаването и приоритизирането на всички инструменти, с които ЕС разполага. Промишлената стратегия не може да бъде приложена на практика като самостоятелна политика, тъй като тя включва множество взаимодействия и ефекти, които се припокриват с много други области на политиката.

В съответствие с това Комисията призовава държавите членки да признаят централното значение на промишлеността за стимулиране на конкурентоспособността и устойчивия растеж в Европа и за систематично застъпване на конкурентоспособността във всички области на политиката.

За тази цел Комисията счита, че следва да се осъществят следните приоритети, за да се подпомогне конкурентоспособността на промишлеността на ЕС:

- *по-задълбочено застъпване на конкурентоспособността на промишления отрасъл в други области на политиката, за да се запази конкурентоспособността на икономиката на ЕС, предвид значението на приноса на конкурентоспособността на промишлеността за общата конкурентоспособност на ЕС. Например трябва да се обърне специално внимание за увеличаване на производителността в сферата на бизнес услугите, за да се увеличи конкурентоспособността на промишлеността и тази на икономиката на ЕС като цяло;*
- *оптимално използване на потенциала на вътрешния пазар чрез разработване на необходимата инфраструктура, осигуряване на стабилна, опростена и*

предвидима регулаторна рамка, която благоприятства предприемачеството и иновациите, интегрира капиталовите пазари, подобрява възможностите на гражданите за обучение и мобилност и спомага за изграждането на вътрешния пазар на услуги като основен фактор за принос към конкурентоспособността на промишлеността;

- *категорично прилагане на инструментите за регионално развитие с националните и европейските инструменти за подкрепа на иновациите, уменията и предприемачеството, за да се осъществят промени в промишлеността и да се стимулира конкурентоспособността на икономиката на ЕС;*
- *за да се насърчат инвестициите, предприятията се нуждаят от достъп до важни ресурси, по-специално енергия и суровини на достъпни цени, които отразяват международните ценови условия. Проектирането и прилагането на политически инструменти за различни цели на равнището на ЕС и национално равнище не трябва да води до нарушения във връзка с цените, които да генерират непропорционално високи относителни цени за тези ресурси. Освен това следва да се предприемат действия в рамките на вътрешния пазар и на международно равнище, за да се гарантира адекватно снабдяване с тези ресурси, по-ефективно използване на енергията и ресурсите и намаляване на отпадъците;*
- *полагане на всички усилия, за да се улесни интегрирането на предприятията от ЕС в глобалните вериги на стойността с оглед да се повиши тяхната конкурентоспособност и да се гарантира достъпът до световните пазари при по-благоприятни условия на конкуренция;*
- *на последно място, целта за възстановяване на икономиката на ЕС налага да се подкрепят усилията за реиндустриализация като част от стремежа на Комисията до 2020 г. приносът на промишлеността да се повиши до 20% от БВП.*